

ASYL OG MIGRATION

01/02/2023

Teise väljaande eessõna

Pärast laiapõhjalisi arutelusid võttis ERP fraktsioon 2020. aasta aprillis vastu ulatusliku seisukoha varjupaiga ja rände suhtes. See dokument, milles esitatakse meie peamised prioriteedid varjupaiga ja rände valdkonnas, on endiselt vägagi asjakohane. Siiski on liidu varjupaiga- ja rändepoliitikat mõjutanud arvukad sündmused.

SARS-CoV-2-viiruse põhjustatud ülemaailmse pandeemia tõttu, mis algas 2020. aasta märtsis, kehtestati taas sisepiiridel piirikontroll, mis häiris Schengeni ala toimimist ja inimeste vaba liikumist. See töö kaasa ELi ebaseaduslike saabujate arvu olulise ja ajutise vähenemise. Alates 2016. aastast on aga 2022. aasta kolmes esimeses kvartalis registreeritud kõige rohkem ebaseaduslike liitu sisenemisi, mis muu hulgas näitab Talibani Afganistani ülevõtmise hilinenud mõju Euroopa-suunalisele rändele. Kõige aktiivsemad rändeteed on endiselt Lääne-Balkanil ja Vahemere keskosas. Sellest tulenevalt on mitu liikmesriiki säilitanud või kehtestanud sisepiiridel uuesti piirikontrolli.

Lukašenka režiim algatas 2021. aasta suvel ELi idapiiril rändajaid ära kasutades hübriidrännaku. Valgevene ametiasutused korraldasid kolmandate riikide kodanike sisenemise Lähis-Idast Minskisse ja nende edasiliikumise ELi, kasutades selleks muu hulgas rändajate suhtes jõudu ning rikkudes Leedu, Läti ja Poola suveräänsust. Rändajate ärakasutamisel

järgitakse mustrit, mida Türgi ametiasutused on varem kasutanud Kreekas Evroses 2020. aasta veebruaris ning mida Maroko ametiasutused on 2020. aasta mais kasutanud Hispaanias Ceutas, ning viimase kuue aasta jooksul Küprosel nähtud jätkuvat ärakasutamist, mida Türgi viib läbi eraldusjoone kaudu.

24. veebruaril 2022 algatas Venemaa Ukraina vastu ebaseadusliku agressioonisoja, põhjustades Euroopa inimeste suurima ümberasustamise pärast teist maailmasõda, ning ELi ajutise kaitse direktiivi esimese aktiveerimise selle vastuvõtmise järel 2001. aastal pärast sõda Jugoslaavias. Ennenägematu solidaarsus Ukraina pagulastega on ELi tugevus ja näitab, et on olemas valmisolek olla surve all olevate liikmesriikidega solidaarsed. Sellegipoolest kurnab Ukraina pagulaste vastuvõtmine koos ELis rahvusvahelist kaitset taotlevate kolmandate riikide kodanike suure arvuga liikmesriikide varjupaiga- ja vastuvõtusüsteeme. Lisaks käivitas Venemaa jõhker agressioon Ukraina vastu ülemaailmse toidukriisi, mis on tabanud eriti rängalt arenguriike ja avaldanud survet eesliinil olevatele liikmesriikidele, nagu Rumeenia ja Poola, kes olid taganud Ukrainast pärit teravilja transiidi.

Sellega seoses nähakse käesolevas varjupaiga- ja rändepoliitikat käsitlevas seisukohas ette 2020. aasta aprilli dokumendi sihipärane läbivaatamine ja ajakohastamine, eelkõige tutvustades uusi poliitilisi ettepanekuid, et käsitleda ärakasutamise olukordi ning määratleda Ukraina pagulaste vastuvõtmisest ja

ajutise kaitse direktiivist saadud kogemused.

Sissejuhatus

Massiline ränne on üleilmne nähtus. Inimesed on alati liikunud mandrite vahel ja nende siseselt, ajendatuna sõdadest ja konfliktidest, hirmust, vaesusest, ebastabiilsusest, kliimamuutusest, näljast ja lootusest leida elamiseks parem paik. Samuti liiguvad inimesed seaduslikul ja organiseeritud viisil, et õppida, töötada või ühineda oma perega muudes riikides. Käesolevas seisukohas keskendutakse rahvusvahelist kaitset otsivatele inimestele ja ebaseaduslikule rändele.

Kristlik demokraatia on rajatud inimväärikuse põhimõttele, mille kohaselt ei saa abivajajatele abi keelata. Sellest põhimõttest lähtudes soovib ERP fraktsioon tagada vastutustundlikele lahendustele tugineva inimliku rändekäsitluse.

Mitmesugused kriisid sundisid 2021. aastal põgenema 16,1 miljonit inimest. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti andmetel kasvas sunniviisiliselt ümberasustatud inimeste koguarv 2022. aasta keskkel 103 miljonini. 2021. aasta lõpus oli neist umbes 53,2 miljonit riigisiselt ümber asustatud ja ülejäänud asustati ümber väljaspool oma päritoluriiki.

Rände juhtimine on olnud ja jääb Euroopa jaoks üheks määravamaks põlvkondadevaheliseks probleemiks ja võimaluseks. Viimase kümnendi kogemused on näidanud, et ebaseadusliku rände ohjeldamiseks on vaja tõhusaid meetmeid, mis on ka tulevastel aastatel jätkuvalt püsiv probleem.

Majandusarengu aluseks olevad suundumused, demograafilised muutused, transpordi ja side globaliseerumine, samuti naaberpiirkondade ebastabiilsus – kõik need tegurid tähendavad seda, et inimesed otsivad jätkuvalt ELis varjupaika, et leida siit parem elu või ühineda lähisugulastega. Seepärast on hädavajalik, et Euroopa Liit leiaks lõpuks sellele probleemile ühise Euroo-

pa tasandi vastuse, mis tagab sisulise solidaarsuse ja vastutuse kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 80.

Aastatel 2015–2016 pidi Euroopa Liit tulema toime erakordse probleemiga, kui kahe aasta jooksul jõudis liidu rannikule ligikaudu kaks miljonit inimest, riskides teekonnal Euroopasse smugeldajate käes sageli eluga.

Selle probleemi lahendamiseks on võetud mitmeid meetmeid ja tehtud ettepanek uute õigusaktide vastuvõtmiseks, kuid võitlus inimkaubitsetajate ja smugeldajate vastu, seaduslike võimaluste edendamine, välispiiride tugevdamine ja ebaseadusliku rände probleemiga tegelemine on omavahel seotud. Sellest hoolimata arutab Euroopa Liit ikka veel võimalusi leida varjupaiga ja rände valdkonnas ühine käsitlusviis.

Käimasolevad arutelud uue tervikliku õigusraamistiku loomiseks peavad olema kiireloomulised prioriteedid, et Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reform saaks selle parlamendi koosseisu ametiaja jooksul paika.

Haavatavate isikute kaitsmine – võitlus smugeldamis- ja inimkaubanduse võrgustike vastu

Europoli andmetel pöördub enam kui 90 % ebaseaduslikult ELi saabuvatest inimestest smugeldajate poole, et hõlbustada osa oma teekonnast. Lääne-Balkani riigid, kus registreeriti 2022. aastal 45 % kõigist ebaseaduslikest sisenemistest Euroopa Liitu, ja Vahemere keskosa marsruudid on jätkuvalt kõige aktiivsemad rändeteed. Need reisirid ei pruugi lõppeda ELi territooriumile saabumisega. Kui välispiirid on ületatud, jätkavad kuritegelikud võrgustikud oma tegevust, hõlbustades loata teisest rännet ELi piires ning luues aluse edasisele seksuaalsele või tööalasele ärakasutamisele ning organiseeritud kuritegevuse struktuuride ülesehitamisele. Kõik liikmesriigid ja nende ametiasutused peavad tegema kõik endast

oleneva, et vältida inimeste sisenemist ohtlikesse paatidesse ning inimeste smugeldajate ja inimkaubitsejate lõksu sattumist.

Pandeemia ajal kehtestatud piiravad meetmed näitasid, et smugeldamise ja inimkaubandusega tegelevad võrgustikud suudavad uute rändeteede, tehnoloogiate ja toimumisviiside abil kiiresti kohaneda. Kogu teekonna vältel seavad küünilised ja ebainimlikud smugeldamise ärimudelid ohtu inimestele, eriti naistele ja lastele. Ebaseadusliku rände pärssimine peab seega olema meie poliitika keskmes, et võidelda kuritegelike võrgustike ja haavatavate inimeste ärakasutamisega.

Liikmesriigid, mitte kurjategijad peavad otsustama, kes nende territooriumile siseneb. Väga oluline on tugevdada iga inimeste smugeldajate ja inimkaubitsejate vastast meedet, murda nende ärimudel ja lõpetada karistamatus. Tihedam piiriülene koostöö, parem teabevahetus ja kooskõlastamine liikmesriikide vahel, kooskõlastatud operatiivmeetmed ning pädevate asutuste ja ametite asjakohane koolitamine ja ressursid on kõik üliolulised, et tegeleda selliste küsimustega nagu inimkaubandus ning tagada, et smugeldajatel ja inimkaubitsejatel ei oleks tegutsemiseks võimalusi. Komisjon peaks hindama inimeste smugeldamise ja inimkaubanduse vastu juba võetud meetmeid ning tegema vajaduse korral ettepaneku seadusandlike ja muude kui seadusandlike meetmete kohta, et tugevdada võitlust nende kuritegelike võrgustike vastu ja kaitsta pagulaste elu.

Rändajate smugeldamise ja inimkaubanduse tõkestamisel on jätkuvalt oluline tihedam koostöö, teabevahetus, koordineerimine ning hästi struktureeritud ja alaline koostöö kolmandate riikidega. See hõlmab suutlikkuse suurendamist seoses tõhusate varjupaigalaste õigusaktide, õiguskaitse ja piirihaldusega, aga ka sellistes valdkondades nagu haridus, institutsioonilised ja majandusreformid ning sotsiaalpoliitika. Samuti on vaja edendada teabe- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid smugeldamise, inimkaubanduse ja ebaseadusliku rände ohtude kohta. Sellel on

väga oluline osa selles, et võimalikud rändajad ja varjupaigataotlejad, sealhulgas eriti haavatavas olukorras olevad inimesed, näiteks lapsed, ei asuks ohtlikule teekonnale ELi poole.

See hästi struktureeritud ja alaline koostöö kolmandate riikidega on Euroopa integreeritud piirihalduse eesmärkide saavutamise ülioluline tegur. Sellega seoses tunnustab ERP fraktsioon K 32 komisjoni tegevust Frontexi lähetamisel kolmandatesse riikidesse operatiivkoostöö kokkulepete kaudu. Komisjon peaks ELi vahendite kaudu toetama ka liikmesriike, kes lähetavad ametnikke kahepoolset ja rakendavad piirivalve meetmeid seal, kus Frontex ei tegutse, ilma et see piiraks vajalikku sidusust ja koordineerimist ELi tasandil.

Sotsiaalmeedia platvormide kasutamine ja järelevalve võib täita kesketrolli, et teha kindlaks smugeldamise ja inimkaubanduse võrgustikud ning ennetada inimeste pöördumist nende küüniliste ja ebainimlike meetodite poole. ELi rahastatud humanitaaroperatsioonides tuleks jätkuvalt arvestada laste eripäraste vajaduste ja haavatavustega ning tagada ümberasustamise ajal nende kaitse. Kõik ELi programmid peavad jätkuma, seejuures range eelarvejärelevalve ja -kontrolliga peamistes päritolu- ja transiidiriikides, ning neid tuleks rakendada osana sidusast strateegiast kolmandate riikidega.

Komisjon peaks hindama igal aastal ELi rändepoliitikat, sealhulgas kõiki tõmbe- ja tõuketegureid, ning Lääne-Balkani riikide valmisolekut ja ettevalmistatust teha liikmesriikidega rändeküsimustes konstruktiivset koostööd, et suurendada liidu strateegilise prognoosimise ja kriisivalmiduse võimet, mis on oluline liidu vastupanuvõime tagamiseks selles valdkonnas.

Kõigi lapsi puudutavate meetmete võtuste puhul tuleb esmase kaalulusega hinnata laste parimaid huvisid ja tagada eelkõige kõigi laste õigus olla koheldud lapsena.

Schengeni ala tugevdamine: põhimeetmed¹

Schengeni ala on üks Euroopa integratsiooni reaalsemaid saavutusi ja üks Euroopa projekti peamisi sambaid. See tagab rohkem kui 400 miljoni ELi kodaniku ning seaduslikult liidu territooriumil viibivate kolmandate riikide kodanike vaba liikumise.

Viimastel aastatel on Schengeni ala olnud terrorismi, radikaliseerumise, organiseeritud kuritegevuse, kolmandate riikide kodanike lubamatu teisese rände ja hiljuti pandeemiast tulenevate piirangute tõttu erakordse surve all.

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex) on Euroopa piirihalduse ajaloo verstapost ja Euroopa välispiiride tõhusa kaitse tagamisel hädavajalik element. Täiemahulise Euroopa piiri- ja rannikuvalvesüsteemi loomine on muutnud liikmesriikide ja liidu ühise vastutuse ning solidaarsuse põhimõtted reaalseks tegelikkuseks. Amet jälgib tähelepanelikult ELi välispiiride kaitset ja toetab välispiiride haldamisega seotud liidu meetmete rakendamist, samas kui liikmesriikidel on esmane vastutus oma välispiiride haldamise eest omaenda riiklikes huvides ja kõigi liikmesriikide laiemates huvides. Frontex töötab täielikus koostöös liikmesriikidega kõigi julgeolekuohtude kiireks tuvastamiseks ja lahendamiseks territooriumil, kus selle esindajad tegutsevad.

ERP fraktsioon toetab kindlalt Frontexit kui olulist ELi ametit ning on kindlalt vastu igasugusele katsele nõrgestada selle rolli ELi välispiiride kaitsmisel. Peale selle märgib ERP fraktsioon ära ameti põhiõiguste ametniku, kes pooldab Frontexi suuremat kaasamist liikmesriikide jälgimisse ja toetamisse nende ELi õigustikus sätestatud kohustuste täitmisel.

Samuti peame kiiduväärseks Frontexi volituste laiendamist määrusega (EL) 2019/1896, mis võimaldab ametil sõlmida operatiivkoostöö kokkuleppeid ja lähetada täitevolitustega meeskondi mis tahes kolmandasse riiki. ELi institutsioonid peaksid tagama piisava rahasta-

mise, et amet saaks täita oma volitusi vajaliku varustuse ja personaliga. Sellega seoses peaks amet saavutama viivitamatata strateegilise eesmärgi, milleks on 10 000 operatiivtöötajat. ELi amet peab kodus või välismaal töötades järgima alati Euroopa Liidu väärtusi.

ERP fraktsioon tunnustab komisjoni poliitikadokumenti, millega töötatakse välja Euroopa integreeritud piirihalduse mitmeaastane strateegiline poliitika kui kriitiliselt oluline vahend liikmesriikide ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti jaoks ELi välispiiride haldamisel.

Pärast infosüsteemide, sealhulgas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi, viisainfosüsteemi, Schengeni infosüsteemi ning Euroopa reisiinfo- ja -lubade süsteemi koostalitlusvõimet käsitlevate eeskirjade vastuvõtmist on loodud mitmeid tõhustatud piirikontrolli vahendeid, et suurendada liikmesriikidevahelist teabevahetust. ERP fraktsioon tunnustab komisjoni kohustust luua kõige arenenum riiki sisenemise ja teabe jagamise süsteem, et kaitsta liitu ja selle kodanikke.

Eurodac-süsteemi reform ja uus määrus, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike kontroll, tuleks kiiresti lõpule viia, et kõrvaldada kõik teabelüngad ja nõrgad kohad, tagades samal ajal kõikide taotlejate põhiõigused. Laiendatud kategooriad kolmandate riikide kodanike registreerimiseks Eurodac-süsteemis võimaldavad lisaks jälgida paremini liikumist ELis ja ennetada identiteedipettust.

Kõigil justiits- ja siseküsimuste asutustel, kellel on osa piirihalduses, peaks olema piisav rahastus, et tagada nende igapäevane tegevus ja suutlikkus kaitsta ELi välispiire ja julgeolekut Schengeni alal, pidades eelkõige silmas nende operatiivset toetust liikmesriikidele, et juhtida ümberasumist, mis on tingitud Venemaa sõjast Ukrainas. Tegevuses tuleb austada põhiõigusi ja rahvusvahelist õigust.

¹ ERP fraktsiooni jaoks täiendavad prioriteetsed meetmed Euroopa Liidu välispiiride kaitsmiseks on esitatud ERP fraktsiooni seisukohas selle kohta, kuidas võidelda organiseeritud kuritegevusega Euroopa Liidus.

Komisjon esitas ettepaneku muuta Schengeni piirieskirju ning Schengeni hindamis- ja järelevalvemehhanismi, et muuta Schengeni ala tugevamaks ja pidevate probleemide suhtes paremini kohanduvaks. Sellega seoses rõhutab ERP fraktsioon, et liikmesriikidele jääb õigus kehtestada viimase abinõuna sisepiiridel ajutine piirikontroll, mis tuleks luua üksnes erakorralisel juhul ja proportsionaalselt piiratud ajaks. Kõik sellised meetmed tuleks tühistada niipea, kui ohte enam ei esine. Seepärast tunnustab ERP fraktsioon ettepanekuid alternatiivide kohta sisepiiridel toimuvale piirikontrollile.

Ajal, mil Euroopa julgeolekuarhitektuur on ohus, tagaks Schengeni ala laiendamine täiendava turvalisuse ja parema kontrolli Euroopa välispiiridel. Sellega seoses tunnustab ERP fraktsioon Horvaatia täielikku ühinemist Schengeni alaga ning nõuab tungivalt, et nõukogu võtaks kõik vajalikud meetmed, et võtta vastu otsus Schengeni õigustiku sätete täieliku kohaldamise kohta Bulgaaria ja Rumeenia suhtes võimalikult kiiresti 2023. aastal, tagades seega võimalikult kiiresti isikute kontrolli kaotamise kõikidel sisepiiridel nende liikmesriikide puhul. Bulgaaria ja Rumeenia on usaldusväärsed partnerid, kaitstes ELi välispiire ning aidates tõhusalt kaasa julgeoleku ja heaolu kõrge taseme saavutamisele, nagu on näidanud hiljutised kriisid. Sarnaselt Horvaatiaga tugevdaks Bulgaaria ja Rumeenia ühinemine Schengeni ala ning aitaks tagada ka kõigi selle kodanike võrdsed õigused.

ERP fraktsioon tunnustab ka Schengeni piirieskirjade jaoks kavandatud sätteid, millega kohustatakse Euroopa Komisjoni sõnaselgelt kehtestama Euroopa tasandil ühised miinimumnõuded maismaapiiride valvamiseks, samuti sätteid, millega kehtestatakse üksikasjalikumalt piirivalve võimalused olukorras, kus rändajaid kasutatakse ära, pannes rõhku ennetavatele meetmetele.

Tagasisaatmise ja tagasivõtmise täiustamine

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi tõhus rakendamine ja Schengeni ala tõhus kaitsmine nõuab tulemuslikku tagasisaatmispoliitikat nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel ei ole ELis viibimiseks õiguslikku alust.

Igal aastal antakse ligikaudu 500 000 kolmanda riigi kodanikule korraldus EList lahkuda, sest neil ei ole õigust territooriumile siseneda ega seal viibida. Euroopa Kontrollikoja andmetel saadetakse ainult 19 % tagasi riikidesse, mis asuvad väljaspool Euroopa mandrit. See suureneb veidi kuni 29 protsendini, kui võtta arvesse Euroopa riike. Vaatamata liikmesriikide, Euroopa Komisjoni ja Frontexi pidevatele jõupingutustele, sealhulgas ELi tagasisaatmiskoordinaatori nimetamisele 2022. aasta märtsis ja ELi vabatahtliku tagasipöördumise strateegia vastuvõtmisele, ei ole tagasipöördumise määr kaugeltki rahuldav. See tekitab sageli kahju nii asjaomastele inimestele kui ka ELi vastuvõtukeskustele ja asjaomastele kohalikele kogukondadele. Süsteemi jaoks on hädavajalik, et tagasipöördumiste arv oluliselt suureneks.

Tagasisaatmiste arvu suurendamine nõuab liikmesriikidelt ja kolmandatelt riikidelt lisajõupingutusi. Liikmesriikide tagasisaatmissüsteemid peavad toimuma koordineeritult. Põhimeetmed hõlmavad kolmandate riikide kodanike olukorra aktiivset jälgimist kogu tagasisaatmismenetluse jooksul, tõhusamat abi koostööaltele kolmandate riikide kodanikele, kes soovivad vabatahtlikult lahkuda, ning tagasipöördumiskohustuse täitmise tagamist. Lisaks on vaja tõhustada tagasilükatud taotlusi käsitleva teabe jagamist ja kooskõlastamist vastuvõtukeskuste ja kohapeal tegelevate asjaomaste osaliste vahel, et vältida põgenemist ja teisest rännet, austades täielikult põhiõigusi. Seepärast on ülioluline viia lõpule tagasisaatmisdirektiivi uuestisõnastamine. Kõigi tagasisaatmisega seotud tegevuste juures tuleks võimaluse ja vajaduse korral tagada, et kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisotsust menetletakse vas-

tuvõtukeskuses ilma tarbetu pikaajalise kinnipidamiseta.

Keskse tähtsusega on ka Schengeni tagasisaatmise infosüsteemi täielik rakendamise, mille abil tõhustatakse piirimenetlusi ja hoitakse ära teisene ränne.

Liikmesriigid peaksid kasutama täiel määral Frontexi uusi tagasisaatmiste hõlbustamist ja koordineerimist käsitlevaid volitusi, võttes arvesse nende laiendamist nii sise- kui ka välismõõtmes, sealhulgas tagasisaatmisele eelnevas ja järgnevas tegevuses. Samuti peaksime kasutama paremini ära tagasisaatmise koordinaatori võimalusi, et tagada tõhus ja ühine Euroopa tagasisaatmissüsteem.

Cotonou lepingu raames on kõik Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riigid kohustunud tagasi saatma ja tagasi võtma kõik oma kodanikud, kes viibivad ebaseaduslikult Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil, tehes seda kõnealuse liikmesriigi palvel ja tarbetute viivitusteta. See kohustus ei ole selles piirkonnas oodatavaid tulemusi andnud. Seetõttu kutsume üles toetama uut AKVRO-ELi partnerluslepingut, et tagada ELi ja AKV riikide vahelise koostöö rändega seotud aspektide parem jõustamine, ning nõudma selle ratifitseerimist ja jõustumist. ERP fraktsioon kutsub nõukogu üles tagama, et kõik liikmesriigid toetaksid ühehäälselt lepingu vastuvõtmist niipea kui võimalik.

Nii tagasisivõtuvahendeid puudutavad läbirääkimised kui ka nende vahendite rakendamine peaksid tuginema järjekindlale sõnumile, et EL ja selle liikmesriigid ootavad asjaomaselt kolmandalt riigilt koostööd. Viisaeeskirja määrus teenib seda eesmärki ning liit ja selle liikmesriigid peaksid seda kasutama. Sellega seoses rõhutab ERP fraktsioon viisanõudest loobumise eeltingimusena, et kolmas riik viib oma viisapoliitika ELi viisapoliitikaga kooskõlla.

On vaja, et Komisjon vaataks läbi määruse 2018/1806/EÜ artiklis 8 sätestatud peatamise korra tõhususe. Olemasolevad menetlused on koormavad ja neid ei saa probleemi tekkimisel kergesti järgida. Liikmesriikidel peaks ka

olema võimalik teatada nende kolmandate riikide kodanike arvu suurenemisest, kes saabuvad riikidest, mille suhtes kehtib viisanõudest loobumine.

ERP fraktsioon võtab teadmiseks viisatingimuste eduka kasutamise ning kordab oma üleskutset laiendada tingimuslikkuse mehhanismi, et hõlmata ka arenguabi.

Sellest hoolimata peaks koostöö olema vastastikku kasulik ja põhinema põhimõttel "rohkema eest rohkem", sealhulgas ELi viisapoliitikal, mille kohaselt toetatakse päritolu- ja transiidiriikide täiendavaid jõupingutusi ELi suurema koostöö ja lisatoetusega.

Kõik asjakohased ELi poliitikameetmed, mehhanismid ja vahendid, sealhulgas kaubanduslepingud, samuti arenguabi, seaduslik ränne ja viisapoliitika peaksid olema seotud kolmandate riikide koostööga rände ning tagasisaatmise ja tagasisivõtmise valdkonnas. Väga oluline on kasutada olemasolevaid tagasisivõtulepinguid ning et EL ja liikmesriigid sõlmiksid kolmandate riikidega uusi rände- ja liikuvuspartnerlusi käsitlevaid tagasisivõtulepinguid.

Koostöö määr tuleks korrapäraselt läbi vaadata, et tagada partnerluste tuginemine kestlikule koostööle. Kogu koostöö aluseks peaks olema põhiõiguste kaitse ühine austamine ja vastutus. Päritolu- ja transiidiriikide ebapiisav koostöö peaks viima ELi koostöö ja toetuse vähenemiseni, ilma et see mõju-taks vajalikku humanitaarabi.

Tagasisaatmisvolituste sisemõõtmel tarbeks peaks Frontex tõhustama veelgi ühist tagasisaatmisplatvormi teabe kogumiseks, analüüsimiseks, kavandamiseks ja ühiste meetmete korraldamiseks, et hõlbustada liikmesriikide ja kolmandate riikide koostööd, eriti tagasisaatmis- ja tagasisivõtumenetluste korraldamise ja rakendamise osas.

On oluline, et tagasisaatmisotsuseid vastastikku tunnustataks. Kuigi kõik liikmesriigid peavad oma tegevust selles valdkonnas tugevdama, saab tagasisaatmise tõhusust parandada ainult siis, kui me suurendame liikmesriikidevahe-

list kooskõlastamist ja töötame Euroopa tasandi käsitusviisi suunas. Sellega seoses toetab ERP fraktsioon ELi tagasisaatmiskoordinaatori ja tagasisaatmise kõrgetasemelise võrgustiku tööd.

Sisserände kontaktametnike Euroopa võrgustik koos Frontexi tagasisaatmise kontaktametnike ja Euroopa rände kontaktametnikega kolmandates riikides peaks tooma kaasa tõhusa suunamise kolmandates riikides ning andma neile võimalused tegevustasandi asjakohaseks järelevalveks, mis põhineb liikmesriikide konkreetsetel tagasisaatmisvõi tagasisivõtmistaotlustel.

ELi vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise strateegia, mille komisjon esitas 2021. aasta aprillis, ning komisjoni 2023. aasta jaanuaris vastu võetud tõhusama tagasisaatmise tegevusstrateegia on olulised vahendid, et tagada kolmandate riikide kodanike kiirem ja jätkusuutlikum tagasipöördumine. ERP fraktsioon ootab, et EL ja selle liikmesriigid rakendaksid oma pädevuse piires strateegiat täies ulatuses, sealhulgas ergutades ja edendades konkreetseid sotsiaalse ja tööellu naasmise programme. Ette tuleks valmistada ELi sunniviisilise tagasisaatmise strateegia.

Euroopa ühine varjupaigasüsteem ning uus rände- ja varjupaigalepe

Komisjon tegi 2020. aastal ettepaneku uue rände- ja varjupaigaleppe kohta, mis põhineb 2016. aasta ettepanekutel Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformi kohta. Selle eesmärk on muu hulgas pakkuda terviklik lähenemisviis piirihalduse, rände, varjupaiga ja integratsiooni valdkonnas.

Meie prioriteedid ei ole oluliselt muutunud. ERP fraktsiooni jaoks on äärmiselt oluline kehtestada ühine rände- ja varjupaigasüsteem, mis suudab alati nõuetekohaselt toimida ning reageerida praegustele ja tulevastele rändekriisidele ja ülemaailmsetele rändesuundumustele. Me vajame süsteemi, mis kaitseb neid, kes seda vajavad, Euroopa

kodanikke ja ELi välispiire, eesmärgiga taastada liikmesriikide vaheline usaldus ja usk Euroopa Liidu suutlikkusse rände haldamisel.

Leppe kohaselt sisaldab uus varjupaiga- ja rändehalduse määrus Dublini süsteemi uuestisõnastamist, et määrata kindlaks vastutav liikmesriik. ERP fraktsiooni jaoks on väga oluline, et uus määrus tagaks vastutuse õiglase jagamise, eeskirjade parema järgimise ja kriteeriumide hierarhia, mille alusel määratakse kindlaks, milline ELi liikmesriik vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest, ning üleviimise tõhusa teostamise. Liikmesriikide vaheline koostöö ja usaldus peavad suurenema.

Varjupaiga- ja rändesüsteemi peaks reguleerima liikmesriikide vahelise solidaarsuse ja vastutuse, sealhulgas selle rahalise mõju õiglase jagamise põhimõte. Sellega seoses luuakse varjupaiga- ja rändehalduse määrusega solidaarsusmehhanism rändesurve olukordade lahendamiseks. ERP fraktsiooni jaoks on oluline, et kõik liikmesriigid panustavad solidaarsusmehhanismi kohaselt õiglaselt. ERP fraktsioon pooldab kohustuslikku solidaarsusmehhanismi, mille abil on võimalik toetada abivajavaid liikmesriike paindlikult, sealhulgas rahaliste toetuste, vabatahtlike ümberpaigutamiste ja muude meetmete kaudu.

EL peaks tagama, et suurem osa varjupaigataotlustest vaadatakse läbi liidu välispiiridel või liikmesriigi transiidialas enne, kui langetatakse otsus lubada taotluse esitajal siseneda ELi territooriumile. Uuesti sõnastatud varjupaigamenetluse määruuses sätestatud piirimenetlus on oluline vahend, millega tagatakse, et kohaldamise protsess on selge, ja parandatakse piirihaldust. Pidades silmas, et varjupaigataotluste heakskiitmise määr ELis on alla 40 %, peab piirimenetluse lubamise künnis olema realistlik. Lisaks tagavad liikmesriigid piirimenetluse kohaldamisel, et isikutel, kelle suhtes seda kohaldatakse, ei ole lubatud siseneda ELi territooriumile. Siiski peaksid kõik taotlejad kogema ELi vastuvõtukeskustes vastuvõetavaid ja asjakohaseid tingimusi.

Vaatamata sellele tuleks ka jätkata arutelusid võimaluse üle lubada varjupaigataotluste esitamist väljaspool ELi territooriumi, mis võib luua rahvusvahelise kaitse saajatele seadusliku võimaluse liitu tulla. Sellega seoses toetab ERP fraktsioon ka ELi ümberasustamisraamistiku kiiret vastuvõtmist.

Uued varjupaigaeeskirjad peaksid muutama süsteemi tõhusamaks ja vastupidavamaks, takistama kuritarvitamist ja hoidma ära lubamatu liikumise. Samuti peaksid taotlejatel olema selged ja asjakohased kohustused ning määratletud tagajärjed, kui nad neid ei täida. Põhiõiguste järgimine on prioriteet.

Kõigil turvalistel Vahemere riikidel – nii ELi liikmesriikidel kui ka kolmandatel riikidel – on otsingu- ja päästeoperatsioonides oma roll. Maabumine peaks toimuma kooskõlas rahvusvahelise õigusega, isegi kui see leiab aset väljaspool ELi territooriumi.

Inimeste elu päästmine merel on õiguslik kohustus, mida tuleb täita nii rahvusvahelise kui ka liidu õiguse kohaselt, kuid eelkõige on see inimlik tegu ja väljendab solidaarsust merel raskustes olevate inimestega. Kõik otsingu- ja päästeoperatsioonidega tegelevad laevad peavad järgima asjakohast rahvusvahelist ja liidu õigust ning täitma pädeva lennu- ja merepääste koordineerimiskeskuse juhiseid, järgima liikmesriikide ametiasutuste ja Frontexi juhised ning tegema nendega koostööd, et tagada rändajate turvalisus. Nad peaksid tegutsema ka esmase saabumise riikide kehtivate õigusnormide kohaselt kehtestatud ohutus- ja hügieenitingimustes. Kõik ELi ametid, sealhulgas Frontex, on kohustatud kaitsma põhiõigusi kõigi varjupaika taotlevate isikute puhul. ERP fraktsioon kutsub komisjoni üles esitama tegevusjuhendi otsingu- ja päästetegevuses osalevate kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamiseks, et vältida inimeste kaotust merel ja tagada humanitaarne lähenemine, mis samas pärsib veelgi inimeste smugeldamise ja inimkaubanduse võrgustikke. Sellise tegevusjuhendi koostamisel peaks komisjon konsulteerima esimeses etapis Frontexi ja liikmesriikide ametiasutustega, mis tegutsevad eesliinil, ning

seejärel muude asjaomaste osalejatega, näiteks kodanikuühiskonna organisatsioonidega.

EL peaks ühtse Aafrika-strateegia raames jätkama arutelu Vahemere mõlemal kaldal paiknevate piirkondlike maabumisplatvormide üle, kus saab varjupaigataotlejaid turvaliselt vastu võtta ja nende taotlusi tõhusal, väärikal ja inimlikul viisil hinnata. Selliseid piirkondlikke maabumisplatvorme võiksid hallata Euroopa Liidu Varjupaigaamet ja Frontex, ilma et see piiraks reformitud Dublini süsteemi nõuetekohast toimimist.

ELi ja Türgi kokkulepe vähendas pärast 2015–2016. aasta rändekriisi märkimisväärselt rändesurvet Euroopale. Alates 2020. aasta märtsist lõpetas Türgi aga Kreeka saartelt lähtuva igasuguse tagasisaatmise aktsepteerimise ilma ühegi põhjendatud selgituseta. Lisaks keeldub Türgi tegemast Küprosega tagasisaatmise valdkonnas koostööd ning samal ajal jätkab ta rändajate ärakasutamist eraldusjoone kaudu. Lisaks sellele teevad Türgi ametiasutused vähe selleks, et täita ühisavalduse raames võetud kohustust vältida ebaseaduslikku rännet Türgist ELi. EL peaks suurendama jõupingutusi, et panna Türgi täitma oma ELi-Türgi lepingust tulenevaid kohustusi.

Transiidiriikide ja päritoluriikidega sarnaste lepingute sõlmimise teel on võimalik ebaseaduslikku rännet ära hoida, samas kui suur osa rändajatest saab neis riikides rahalist toetust.

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi eeskirjade edasise tugevdamise ja ühtlustamisega tuleks tagada ka suhtelises arvestuses võrdne kohtlemine kogu ELis ja vähendada liitu tulekuga seotud põhjendamatuid tõmbetegureid.

Menetlevate ametiasutuste suutlikkus rahvusvahelise kaitse taotlusi rangelt ja õiglaselt läbi vaadata sõltub paljudest teguritest, mis on seotud nende sisekorralduse, ressursside ja toimimisega. Varjupaigasüsteemide eeljaotus ja poliitika, mille kohaselt investeeritakse esimese astme otsuste tegemise kvaliteeti pädevate asutuste jaoks piisavate vahendite

eraldamise kaudu, on kiirete ja tõhusate varjupaigamenetluste peamine tegur, lisaks personali koolitamisele ja peamistele menetlustagatistele, mis võimaldavad taotlejatel esitada kõik oma taotluste elemendid võimalikult varases etapis.

Suuremahuliste IT-süsteemide (nt Eurodac, Schengeni infosüsteem, viisainfosüsteem, ECRIS-TCN-süsteem ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem) koostalitlusvõime, mis annab liikmesriikidele ja ELi ametitele olulisi andmeid viisataotlejate paremaks haldamiseks, rändevoogude kontrollimiseks, loata teisese rände jälgimiseks ja julgeolekuohtude hindamiseks, on kõik hädavajalikud, et ELis oleks hästi hallatav varjupaiga- ja rändesüsteem.

Euroopa Liidu Varjupaigaameti roll on väga oluline, toetamaks liikmesriike rahvusvahelise kaitse taotluste menetlemisel ning varjupaigataotluste menetlemise eest vastutavate juhtumitega tegelevate töötajate koolitamisel. Täieõigusliku asutusena on Euroopa Liidu Varjupaigaametile nüüd antud laiem ülesannete nimekiri, mis on osutunud väga oluliseks, et toetada liikmesriike ja kolmandaid riike varjupaiga- ja rändeküsimuste lahendamisel.

Seaduslik ränne

Me peame tegema õiglast ja vajalikku vahet nende vahel, kes saavad ELi seaduslikult, ja nende vahel, kes saavad ebaseaduslikult. Kolmandate päritolu- ja transiidiriikidega peetaval üldistel aruteludel rändevoogude haldamiseks tehtava koostöö üle peab seaduslikul rändel olema keskne osa.

Tööränne avaldab märkimisväärset territoriaalset mõju ning toob vananeva ja demograafiliselt kahaneva ELi jaoks nii võimalusi kui ka probleeme. Eduka juhtimise korral saab seaduslik tööränne täiendada edukalt teisi poliitikameetmeid nii selle demograafilise suundumuse kui ka tööjõu puudumise ja tööjõu kahanemise ümberpööramiseks. Hariduslik, kultuuriline ja keeleline taust võib aga mõnikord muutuda lõhestavateks

sotsiaalseteks takistusteks. Seetõttu on vaja koos poliitikameetmetega, mis meelitavad ligi andekaid inimesi ja loovad võimalusi töörandeks, ka muid lühi- ja pikaajalisi poliitikameetmeid, et hõlbustada seaduslike sisserändajate kaasamist ja ühiskonda integreerimist.

Rände arukas juhtimine nõuab haavatavate inimeste paremaks kaitsmiseks proaktiivset kestlike, läbipaistvate ja juurdepääsetavate seaduslike võimaluste poliitikat, millest on kasu nii Euroopale kui ka päritoluriikidele. See ei tohiks avaldada arenguriikide arenguväljavaadetele negatiivset mõju.

EL peab tõhustama rändealaseid õigusnorme ja uurima võimalusi, kuidas tõmmata ligi füüsilise tööga tegelevaid ning samuti kõrge kvalifikatsiooniga seaduslikke rändajaid ja ettevõtjaid, kes võiksid täita vabad töökohad ja edendada majanduskasvu. Muudetud ELi sinise kaardi direktiiv ning pikaajaliste elanike direktiivi ja ühtse loa direktiivi käimasolevad reformid võivad aidata parandada tööolukorda nii Euroopas kui ka päritoluriikides. Liikmesriikide sellealast pädevust tuleb austada ja just liikmesriigid ise määravad oma tööturule juurdepääsu võimaldamise tingimused.

Samuti peame tugevdama koostööd kolmandate riikidega, et muuta proportsionaalseks faktiline ja täpne teave seaduslike ja ohutute võimaluste eeliste kohta ebaseaduslike ja ohtlike marsruutide asemel. EL peab alustama nende riikidega struktureeritud ja sisukat dialoogi seadusliku rände vajaduste ja ebaseadusliku rände vastase võitluse alase koostöö üle põhimõtte „rohkema eest rohkem“ alusel.

Kolmandate päritolu- ja transiidiriikidega peetaval üldistel aruteludel rändevoogude haldamiseks tehtava koostöö üle tuleb käsitleda ka seadusliku rännet. EL peaks edendama VKEde koostööd liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel ning pigem hoogustama investeerimissüsteemi väljaarendamist kui panustama üksnes abi andmisele. Me peame kaasama ettevõtjaid, et teavitada neid kolmandate riikide kodanike töölevõtmise võimalustest ja kasust ning selleks vajalikest õiguslikest

menetlustest, võideldes samal ajal ebaseaduslike sisserändajate eksploateerimise vastu ja tugevdades sanktsioone tööandjate vastu, kes tegutsevad seadusevastaselt. Me peame kasutama täielikult ära ELi talendireservi ja talendipartnerlusi, et vastata tööturu vajadustele.

Alustuseks tuleks kaaluda, kuidas muuta ELi seadusliku ja eriti töörande haldamise raamistikku, kaaludes muu hulgas Kanadas ja muudes riikides välja töötatud edukaid punktisüsteemil põhinevaid mudeleid ja võttes arvesse liikmesriikide pädevusi.

Ümberasustamine on turvaline ja seaduslik alternatiiv kaitset vajavate inimeste ebaseaduslikele ja ohtlikele teekondadele ning Euroopa solidaarsuse väljendus ELi mittekuuluvate riikidega, kes on võtnud vastu palju sõja või tagakiusamise eest põgenevaid inimesi. See, kui paljud inimesed asustatakse ümber ELi piires, peaks jääma liikmesriikide otsustada. Kuna liikmesriigid on jätkuvalt pühendunud oma ümberasustamiskohustuse täitmisele, rõhutades seda kui turvalist ja seaduslikku viisi ELi jõudmiseks, kinnitab see, et nimetatud viis on endiselt kasulik vahend, kuidas võimaldada rahvusvahelist kaitset vajavatel inimestel saabuda ELi seaduslikult, hallatult, turvaliselt ja väärikalt. Samal ajal ei peaks vastutust kaitse eest suurendama mitte ainult kogu EL, vaid ka rahvusvaheline üldsus, kuna praegu jaguneb see üleilmsel tasandil ebaühtlaselt. Sellega seoses tuleks hoogustada edasist arengut ja see peaks põhinema ÜRO pagulasfoorumil, kus rahvusvahelise jagatud vastutuse põhimõtte rakendamiseks tuleks kasutada konkreetseid meetmeid.

Rände algpõhjuste käsitlemine

ERP fraktsioon on veendunud, et ränne tuleb integreerida kõikidesse asjakohastesse ELi poliitikavaldkondadesse, eelkõige ELi abi-, kaubandus- ja välispoliitikasse ning neis peavoolustada. EL peaks osutama abi kolmandatele riikidele, et vähendada kõrgelt kvalifitseeritud töötajate märkimisväärset kadu. Suurendades investeringuid ja

toetust kolmandatele riikidele, suudab EL ennetada paremini ebaseadusliku majandusrännet, luues samal ajal töövõimalusi ning tugevdades kolmandate riikide majandust ja elatustaset.

Üks ELi abipoliitika üldeesmärke peab olema ka tegelemine rände algpõhjustega, sealhulgas demograafiliste, kliima- ja majandusprobleemide ning konfliktidega. Seetõttu tuleks keskenduda stabiilsete institutsioonide arengu toetamisele Euroopa lähiümbruses, et edendada ühiskonna kestlikku arengut. ERP fraktsioon kutsub üles rakendama täielikult naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Globaalne Euroopa“ ja korraldama korrapäraseid hindamisi, et tagada selle nõuetekohane kohaldamine.

Rändeprobleemi lahendamine selle keskmes nõuab partnerlust, eelkõige Aafrikaga. See eeldab nii arengu suuremat rahastamist kui ka jõupingutusi uue raamistiku loomiseks, mis võimaldaks märkimisväärselt suurendada nii Aafrika kui ka Euroopa partnerite erainvesteeringuid. Sellega seoses esitatakse ERP fraktsiooni seisukohas partnerluse kohta Aafrikaga kõikehõlmav lähemisviis, mis hõlmab rände algpõhjustega tegelemist.

On oluline teha partnerriikidega koostööd vastupanuvõime ja stabiilsuse tagamisel ning töökohtade ja võimaluste loomisel nii rändajatele, pagulastele kui ka vastuvõtivatele kogukondadele. ERP fraktsioonis on meie põhieesmärkide keskmes meetmed, millega püütakse aidata kaasa kohalike kogukondade ja piirkondade majanduslikule arengule ning seeläbi vähendada rändesurvet, parandades kolmandate riikide kodanike oskusi ja tööalast konkurentsivõimet.

ELi laienemispüüdlused Lääne-Balkanil ja aktiivne naabruspoliitika aitavad laiendada heaolu ja tugevdada õigusriiki ning seepärast on need tõhusad ennetusvahendid, mis aitavad rändevoo paremini hallata. Tõhustatud strateegiline ja operatiivkoostöö ELi ning selle ida- ja lõunapiiril asuvate riikide vahel peaks olema nende jõupingutuste lahutamatu osa.

Serbia põhimõteteta viisapoliitika, mis premeerib teatavaid riike, kes ei tunnusta Kosovo Vabariigi iseseisvust, on aidanud kaasa ebaseadusliku rände järsule kasvule Lääne-Balkani rändeteel sellistest riikidest nagu Burundi, India ja Kuuba. EL ei saa eirata rolli, mida riigid täidavad rändesurve loomisel.

Integratsioon

Ehkki EL saab pakkuda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 79 lõike 4 kohaselt liikmesriikide tegevusele stiimuleid ja toetust, on integratsioon endiselt riikide pädevuses. ELi varjupaiga- ja rändepoliitika eduks on siiski vaja integratsioonipoliitikat ja -strateegiaid, mis on olulised investeeringud tulevikku.

Viimaste aastate rändevood on suurendanud vajadust tõhusate poliitika-meetmete järele kolmandate riikide kodanike integreerimisel. Integratsioon on kaasava, sidusa ja jõuka ühiskonna eeltingimus. Me mõistame, et integratsioon on kahesuunaline protsess ning Euroopa väärtuste ning liidu keskmes olevate õiguste ja vabaduste austamine peab olema integratsiooniprotsessi lahutamatu osa.

Me nõuame liikmesriikide uut integratsioonikäsitlust, milles keskendutakse sotsiaalsele ja tööturu kaasavusele, pakkudes keele- ja integratsioonikursusi, keskendudes eelkõige noortele ja naissoost rändajatele ning teistele haavatavatele inimestele, samuti lahendades marginaliseerunud kogukondade, sealhulgas linnagetode probleemi. Võimalikult varajane integratsioon peavoolustatud ja sihipäraste meetmete abil on tähtis tegur, mis aitab edendada ühiskonna ühtekuuluvust kogu Euroopas, samuti on see oluline element võimaliku kuritegelike võrgustike ja radikaliseerumisega kokkupuutumise riskide minimeerimisel.

Õigusriigi põhimõte ja põhiõigused, nagu sõnavabadus, sooline võrdõiglikkus ning usukogukondade vaheline austus ja dialoog, on meie väärtussüsteemi olulised elemendid ja neid peavad austama kõik. Me ei saa lubada paral-

leelseid ühiskondi, kus liidu põhiväärtusi süstemaatiliselt öönestatakse, ja peame tõhustama võitlust kõigi selliste äärmuslike ideoloogiate vastu.

Kõigi ühiskonnaelus osalejate osalemine on väga oluline ja austades samaaegselt liikmesriikide pädevust integratsioonimeetmete osas, peaksid sellised meetmed kõigi seaduslikult riigis elavate kolmandate riikide kodanike jaoks edendama pigem kaasatust kui isoleerimist, toimides koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, kellel on integratsiooniprotsessis põhiroll.

Ärakasutamine

EL on oma välispiiridel kogunud rändajate ärakasutamist neljal olulisel juhul: Kreeka ja Türgi piiril Evroses 2020. aasta veebruaris; Hispaania ja Maroko piiril Ceutas 2020. aasta mais; ning Valgevene ametivõimude poolt Leedu, Läti ja Poola vastu 2021. aasta suvel, samuti pideva ebaseaduslike rändajate voo tõttu Türgist Küprosele läbi eraldusjoone. Vaatamata püüdlustele destabiliseerida ELi ja/või poliitilistel eesmärkidel, ei ole rändajate ärakasutamine ELi vastu olnud edukas. See tulenes liikmesriikide ja ELi piiriametite kiirest ja kooskõlastatud reageerimisest ning rõhutab veelgi, kui oluline on, et ELil oleks kogu aeg tõhus ja integreeritud piirihaldussüsteem. Lisaks ei olnud need hübriidrännakud edukad tänu koostööle päritolu- ja transiidiriikidega, et lõpetada ELi vastu suunatud inimeste ärakasutamine.

ELi välispiiride tõhus kontroll takistab naaberriikidel muuta rändajad liidu vastu relvaks, tagades samal ajal, et rändajate põhiõigusi austatakse. Sellega seoses kutsub ERP fraktsioon komisjoni üles eraldama vahendeid ELi eelarvest füüsilise taristu loomiseks, nagu soovisid kaksteist liikmesriiki, et tugevdada riiklikke piirikaitssüsteeme.

Tulevikus peab EL reageerima ärakasutamisele kiiresti tervikliku lähene-misviisi kaudu, milles võetakse arvesse operatiivseid, õiguslikke, rahalisi ja diplomaatilisi meetmeid. See hõlmab tihedat koostööd päritolu- ja transiidirii-

kidega, et vältida lahkumisi ja viisapoliitikat, mille eesmärk on destabiliseerida ELi, nagu oli hiljuti näha ELi ja Serbia piiril. Sellega seoses peab EL leidma kestliku ja pikaajalise lahenduse olukorrale Küprosel, kus Türgi kuritarvitab eraldusjoont, et hõlbustada kolmandate riikide kodanike liikumist ELi.

ERP fraktsioon toetab kindlalt komisjoni ettepanekut lisada Schengeni piirieskirjadesse sätted rändajate ärakasutamise kohta, mis võimaldavad neil tegutseda tõhusamalt ja kooskõlastatumalt juhul, kui see ärakasutamine peaks toimuma. Meie julgeoleku suurendamine, järgides Euroopa väärtusi, ja end mitte šantažeerida laskmine saadab õige signaali ka neile, kes kasutavad või soovivad kasutada rändajaid relvana ELi ja selle liikmesriikide vastu.

Ukraina pagulaste vastuvõtmisest saadud kogemused

Alates 24. veebruarist 2022 on Ukrainast lähtunud piiriületamisi registreeritud peaaegu 12 miljonit, seejuures sisenes suur enamus liitu Poola kaudu. Tuhanded kodanikud, perekonnad ja valitsusvälised organisatsioonid on avanud Ukraina pagulastele oma südamed ja kodud. ERP fraktsioon väljendab siiralt heameelt enneolematu ja ühise solidaarsuseavalduse üle, mis on osa vastusest Ukrainale, sealhulgas ajutise kaitse direktiivi esmakordset käivitamist selle 20-aastasest ajaloost.

Ajutise kaitse direktiiv on osutunud tõhusaks vahendiks, millega tagada Ukraina pagulastele kiire kaitse ja anda liikmesriikidele vahendid, et nad saaksid hallata tõhusalt suuremahulist saabumist. Seni on ELis ajutise kaitse saanud üle 4,4 miljoni Ukraina kodaniku, kes saavad kasutada mitmesuguseid õigusi, sealhulgas juurdepääsu tööturule ja haridussüsteemidele. ERP fraktsioon väljendab heameelt nõukogu lubaduse üle pikendada ajutise kaitse direktiivi rakendamist veel ühe aasta võrra, andes Ukraina pagulastele kindluse nende õigusliku seisundi suhtes ELis.

ERP fraktsioon kordab, et ajutise kaitse direktiivi aktiveerimine on erakordne meede, et tegeleda Venemaa ebaseadusliku sõja otseste tagajärgede eest põgenevate ukrainlaste laiaulatusliku rändega. Siiani ei ole ükski olukord olnud võrdne Ukraina pagulaste olukorraga. Alates 2017. aastast on Ukraina kodanikud saanud liitu külastada 90 päeva, ilma et nad peaksid omandama esmalt Schengeni viisa. Ajutise kaitse direktiivi aktiveerimine selles konkreetsetes olukorras tagas Ukraina pagulastele pikema kui 90 päevase seadusliku viibimise liidus, koormamata liikmesriikide varjupaigasüsteeme.

Komisjon esitas oma ettepaneku võtta 2020. aasta septembris vastu määrus kriisi ja vääramatu jõu kohta, millega tunnistatakse kehtetuks ajutise kaitse direktiiv. ERP fraktsioon toetab selle määruse vastuvõtmist, kuna on vaja paremini rakendada solidaarsust liikmesriikidega, kes oma geograafilise iseloomu tõttu seisavad silmitsi ebaproportsionaalse koormusega. Määruse eesmärgid erinevad aga ajutise kaitse direktiivi eesmärkidest, mistõttu ei toeta ERP fraktsioon ajutise kaitse direktiivi kehtetuks tunnistamist.

Lisaks on ukrainlaste vastuvõtmine rõhutanud veelgi elujõulise kodanikuühiskonna olulisust kolmandate riikide kodanike integreerimisel ja kogukondlikul toetamisel. ELi rahastus piisava eluaseme, hariduse ja tervishoiu tagamiseks on väga oluline, et toetada liikmesriike ja eelkõige kohalikke omavalitsusi kulude katmisel ning nende paremal aitamisel, kes põgenevad Putini ebaseadusliku sõja eest Ukrainas. Ajutise kaitse direktiivi pikendamise tõttu on oluline, et ELi toetus liikmesriikidele ja kohalikele omavalitsustele jätkuks. ERP fraktsioon julgustab liikmesriike tagama, et Ukraina pagulastel oleks täielik juurdepääs tööturule ja keelekursustele, et nende integreerimist veelgi tõhustada. Ringmajanduse seisukohast võib see aidata kaasa ka Ukraina ülesehitamisele pärast sõja lõppu.

Ukraina pagulaste vastuvõtmisel on aga selgunud liikmesriikide vastuvõtusüsteemide piiratud suutlikkus. Samu-

ti rõhutatakse pakilist vajadust teha kiiresti vahet pagulaste või rahvusvahelise kaitse saajate ja majanduslikel põhjustel rändajate vahel. ELi liikmesriigid võtsid 2021. aastal vastu 524 400 varjupaigaotsust, millest vaid 39 % olid positiivsed. Seega puudub enamikul varjupaigataotlejatel õigus rahvusvahelisele kaitsele. Samal ajal on tagasipöördumise määr liiga madal.

töökohtade loomisele. Varjupaigast Euroopas ei tohi kujuneda püsiv lahendus üleilmsele ebaõiglusele.

Kliimaga seotud ränne

Kliimamuutused on juba praegu rände või ümberasustamise põhjanev tegur ning eeldatakse, et üha rohkem inimesi rändab kliimamuutuste mõju tõttu elatusvahenditele, relvastatud konfliktidele ning toidu ja veega kindlustatusele. See suurendab arenguriikide olemasolevaid pingeid ja ebakindlaid probleeme. Maailmapanga aruande kohaselt võib 2050. aastaks 216 miljonit inimest olla sunnitud oma riikides kliimamuutuste tõttu rändama. Need kliimarände esmase vastuvõtu keskused tekivad juba 2030. aastal ja 2050. aastaks olukord halveneb.

EL peab kaaluma, millist konkreetset mõju avaldab kliimamuutus tulevikus meie liitu suunduvatele rändevooegadele. Põud, suurenenud temperatuurid ja muud ekstreemsed ilmastikumõjud ei too kaasa ainult suuri inimeste ümberasumisi vaid põhjustavad ka näljahäda.

Kliimamuutused ei ole aga põhjus, mis oleks kooskõlas kaitsega ELi varjupaigalase õigustiku või rahvusvahelise pagulasrežiimi raames. On väga oluline, et ELi arengukoostöö ja humanitaaripoliitika toetaksid kliimamuutustega kohanemist, suurendaksid vastupidavust ja tugevdaksid katastroofiohu vähendamist kolmandates riikides, et leevendada kliimamuutuste mõju inimeste liikuvusele.

Sellega seoses õnnestab kõrge vaesuse määr mitmes kolmandas riigis kohaliku elanikkonna vastupanuvõimet, mistõttu on sotsiaalmajanduslike probleemide lahendamiseks hädavajalik keskenduda suuremal määral majanduskasvule ja